

KRATKE NOVICE

AKADEMIJA ZA SOCIALNE VEDE

Med tistimi, ki najbolj dvomijo o pravičnosti sistemov, so najbolj nezadovoljni in ki najmanj zaupajo državi, smo prav Slovenci. Vir: OECD

**Vabljeni na
izobraževalni
program !**

11. april

**OSEBNOSTNE MOTNJE – IZZIV
ZA PSIHOSOCIALNO POMOČ**
MAG. MIRAN MOŽINA, spec.
psihiater

18. april

**KVALITETNA LOČITEV – KAKO
RAVNATI V ZAHTEVNIH
POSTOPKIH**
Dr. Anja Andrejč, univ. dipl. psih.

23. MAJ

**NASILJE STRANK – KAKO
OBVLADATI KOMUNIKACIJO V
TEŽKIH SITUACIJAH**
Darja FIŠER

30.31 maj

PRIPRAVA NA STROKOVNI IZPIT
Dr. Bojan REGVAR

ANKETA - APRIL

Ali je mogoče pričakovati
izboljšanje stanja na področju
rejništva, če se nagrada za
rejnika s spremembo zakona o
rejništvu in usklajevanjem
poveča za 9 EUR?

Več na:

www.socialne-vede.si

KATERI SO RESNIČNI PROBLEMI V SOCIALNEM VARSTVU

Ljudi je postalo strah, da bodo na stara leta revni!

Vir: raziskava OECD: »Razvite države v povprečju namenijo petino proračuna za zdravstvo, pokojnine in socialo, a so prebivalci nezadovoljni z javnimi storitvami«.

Zakaj ljudje, ki živijo v državah z razmeroma dobrim življenjskim standardom, ne zaupajo sistemom, ki naj bi jim zagotavljali ustrezno zdravstveno obravnavo, pokojnine in socialno varnost? To je vprašanje, ki bi moralo skrbeti snovalce politik in s katerim bi se morali resno ukvarjati, opozarjajo pri OECD, kjer so objavili raziskavo o percepciji prebivalcev v 21 državah članicah. **Med tistimi, ki najbolj dvomijo o pravičnosti sistemov, so najbolj nezadovoljni in ki najmanj zaupajo državi, smo prav Slovenci.** Več kot polovica prebivalcev držav OECD meni, da niso deležni dovolj ugodnosti glede na davke in prispevke.

Kar polovica zaposlenih Evropejcev pričakuje, da bo morala po upokojitvi še delati prek različnih oblik občasnega dela.

Raziskava finančne skupine ING s sedežem v Amsterdamu, ki je bila izvedena lani med skoraj 15 tisoč zaposlenimi in upokojenci, kaže na čedalje večje skrbi zaposlenih glede tega, kako bodo ob upokojitvi preživeli ob čedalje nižjih javnih pokojninah.

Raziskava, ki je zajemala 14.695 zaposlenih in upokojencev v 15 državah, med katerimi so bile skoraj vse evropske države (brez Slovenije) pa tudi ZDA, Avstralija in Turčija, kaže, da kar 61 odstotkov anketiranih skrbi, kako bodo finančno shajali, ko se bodo upokojili. Finance ob upokojitvi najbolj skrbijo Špance in Francoze, najmanj pa Nizozemce in Turke.

Po raziskavi je povprečna pričakovana starost, pri kateri naj bi se anketirani zaposleni upokojili v Evropi, 63,4 leta, pojavljajo pa se velika odstopanja glede na državo. Na Nizozemskem se anketirani zaposleni nameravajo upokojiti šele pri skoraj 67 letih, medtem ko Luksemburžani pričakujejo, da se bodo upokojili že pri 61 letih. V zvezi s tem je treba poudariti, da pričakovanja zaposlenih morda ne bodo izpolnjena in številni se bodo morali upokojiti prej, kot nameravajo. To

potrjuje raziskava ameriške družbe Prudential, v kateri so ugotovili, da se je le 23 odstotkov predčasnih upokojencev upokojilo prostovoljno, ker so to želeli. Drugi so bili v to prisiljeni – najpogostejši razlog za predčasno upokojitev so zdravstvene težave, te je imelo 46 odstotkov predčasnih upokojencev.

SINDIKATI RAZTRGALI PREDLOG POKOJNINSKE REFORME

Obljube o lepšem življenju za upokojence se kar vrstijo, oziroma so se kar vrstile. Prihaja pa realnost in težave z mnenjem upokojenskih organizacij, ki so spregledale, da samo z besedami in pogovori – ne bo šlo.

V predlogu pokojninske reforme ni odgovorjeno ali s predlogom novih sprememb v zakonodaji s plačilom upokojenih spodbujamo moralni hazard, saj je iz predloga reform implicitno razvidno, da je povsem nepomembno, koliko kdo vplačuje v pokojninsko blagajno, saj ni jasno kakšni bodo finančni učinki obljub o višjih pokojninah, pri tem pa je zanimiva utemeljitev te teze.

Kot je videti iz odzivov ni jasno, ali se kdo od predlagateljev popravkov pokojninskega sistema zaveda verjetnih trenj v družbi, ki bodo lahko nastala med generacijami zaradi systemskega spodbujanja moralnega hazarda, saj se ljudem po novem predlogu ne bo splačalo upokojiti, ker bodo kot dodatek k plači dobivali še polovico pokojnine?

Ali je dodatno plačilo pokojnine samo retorična dilema, ali vstop v medgeneracijski konflikt – očitno zakonodajalca še ne zanima. Predlagani popravki pokojninskega sistema z obljubami o višjih pokojninah v prihodnosti zvenijo zelo lepo, a imajo potencialno katastrofalne učinke za družbo, bodoče upokojence in delodajalce.

Zgolj 30 odstotkov upokojencev je v Sloveniji dopolnilo 40 let delovne dobe. Da sistem danes kljub temu lahko še deluje, približno 15 zaposlenih vplačuje prispevke za deset upokojencev. Slovenski pokojninski sistem, tako kot v večini socialnih držav, namreč temelji na medgeneracijski solidarnosti.

Slovenski upokojenci, ki prejemajo polno starostno pokojnino, so se lahko upokojili po treh različnih možnostih: imeli so brez dokupa 40 let delovne dobe in dopolnili 60 let; dopolnili so 65 let in imeli vsaj 15 let delovne

dobe. Obstaja še ena oblika pokojnine, ki je po svoji naravi socialni korektiv, a v realnosti oblika pokojnine: če niso imeli niti 15 let delovne dobe in nimajo nepremičnine, ki bi bila vrednejša od 120.000 evrov, jim pripada »visok« varstveni dodatek. Najnižja pokojnina za polno dobo v Sloveniji je pičlih 531 evrov.

Kot že omenjeno, temelji pokojninski sistem na medgeneracijski solidarnosti, kjer zaposleni plačujemo za pokojnine tistih, ki so po desetletjih dela in določeni starosti zanj izpolnili pogoje. In ko bomo te pogoje izpolnili sami, naj bi takrat zaposleni plačevali za naše pokojnine. Po vladnem predlogu pa bomo zaposleni tri leta plačevali polovico pokojnine še svojim sodelavcem, ki bodo ob tem že tako ali tako prejeli plačo. A to ne bo prostovoljno sodelovanje med delavcem in delodajalcem, saj bo moral delodajalec zaposlenega plačevati, skupaj z dodatki na delovno dobo, ne glede na potrebo po njegovem delu. Povedano zelo enostavno: delodajalec ne more odpustiti zaposlenega, ki izpolnjuje pogoje za upokojevcem pa čeprav ga ne potrebuje, zaposlenemu pa ekonomska logika narekuje, da ostaja še naprej v službi, saj poleg plače dobiva še polovico pokojnine.

Nasprotnik predloga zakona so utemeljili tezo: »Če bo obveljal zdajšnji predlog, bo povzročil izjemne napetosti v družbi«. Zakaj bi se, denimo, triinšestdesetletna javna uslužbenka, ki je napredovala v najvišji plačni razred, upokojila in sprostila delovno mesto za mlajšega od sebe? Z ekonomskega vidika bi bilo to zanj povsem nesmiselno, saj bo poleg najvišje možne plače dobivala še dodatek v višini polovice pokojnine! Javni sektor se bo s tem občutno postaral, podjetja bodo manj konkurenčna zaradi višje cene dela pri starejših zaposlenih, med generacijami pa bo nastajal vedno večji prepad.

Očitno je tudi, da se s predlaganimi popravki zgornja meja pokojnin ne viša, saj pokojninska blagajna za to enostavno nima denarja. Tako dobivamo vedno večjo uravnilovko med upokojevcem, ki bodo vedno bolj enako revni, saj bodo razlike v višinah pokojnin, ne glede na to, koliko so vplačevali, zanemarljive.

Predlog sprememb zakonodaje je pravzaprav nojeva strategija saj ponavlja zablodo, da v dobrih časih gospodarske rasti ni potrebe po spremembi pokojninskega sistema.

KAKO PA KAJ DOMSKO VARSTVO ?

Ker reševanje **problematike starejših v domovih**, kot tudi tistih, ki ostajajo v domačem okolju, poteka prepočasi, so se na sestanku v skupni akciji zbrali predstavniki stanovalcev, Sindikata upokojevcem Slovenije (SUS) in Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (SSZS). Predvsem so izpostavili, da bi bilo nujno treba čim prej sprejeti ustrezen zakon o dolgotrajni oskrbi, ki jo potrebuje 80.000 ljudi, pri tem pa bi morali sodelovati predstavniki uporabnikov.

Namen skupne akcije je vplivati na odločevalce, da bi se reševanje problemov, na katere opozarjajo, vendarle začelo. Sledil je poziv ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) in za zdravje (MZ), naj se obnašata bolj odgovorno do vseh starostnih skupin in začneta ukrepati.

Problemi ostajajo isti, ničesar od obljubljenega še ni bilo narejeno. Samo vsak četrti, starejši od 65 let, storitev dolgotrajne oskrbe ne bo potreboval.

Sindikata upokojevcem in predstavniki stanovalcev domov ugotavljajo, da problemi, ki so jih predstavili ministrstvom, ostajajo isti in ničesar od obljubljenega še ni bilo narejeno, na to ju bodo ponovno opozorili.

Zanima jih reševanje široke palete med seboj povezanih problemov, od zagotavljanja kadrov na področju oskrbe in nege, priprave novih standardov in normativov, poviševanje cen oskrbe v domovih, ki je pretežno na ramenih stanovalcev in cene zdravstvene nege, do nadzora v domovih, ter sistema po katerem se oblikujejo cene dodatnih storitev in problematike dostojnih pokojnin.

Opozarjajo tudi na potrebo po ohranitvi javne mreže v socialni oskrbi in negi starejših.

Naš komentar: Predlogi so dobri, cilji so pravi, žal pa je za realizacijo potrebno veliko kompetentnih ljudi na vseh nivojih.

KAKO PA ZGODNJA OBRAVNAVA OTROK PO NOVEM ZAKONU ?

Čeprav novi zakon o zgodnji obravnavi otrok s posebnimi potrebami velja že skoraj štiri mesece, marsikje še vedno živi le na papirju. Multidisciplinarni timi, ki naj bi po novem celovito obravnavali predšolske otroke s

posebnimi potrebami, namreč delujejo le v treh razvojnih ambulantah po Sloveniji.

Zakon je začel veljati, a nanj organizacije in sistem očitno ni bil pripravljen. Številna vprašanja so še vedno nerešena: koliko novih kadrov bodo morali zaposliti in kakšne, način sodelovanja med družino, vrtcem in centri za zgodnjo obravnavo otrok ni določen, prav tako se sprašujejo, kakšni bodo normativi v primeru dela z otroki s posebnimi potrebami, saj ob marčnem vpisu ni še nihče prinesel zapisnika multidisciplinarnega tima, po katerem bi otroku lahko določili vrsto programa oziroma obliko pomoči.

KAJ JE S SOCIALNIMI TRANSFERJI ?

Ministrstvo pristojno za socialno varstvo in celostno urejanje socialnih transferov je objavilo števec pritožb na odločbe izdane na vloge prosilcev za različne socialne transferje in subvencije. **Za zadnja dva meseca velja, da je število pritožb v delu nekaj več kot 12.000.** Po tej logiki, bo moral marsikdo kar počakati, kajti če se reši nekaj več kot 600 pritožb na mesec, zna marsikdo čakati resnično dolgo.

Ker ta agonija traja že sedmo leto in ji v resnici ni videti konca bomo videli v nadaljevanju leta, ali bo prišlo do resne spremembe ZUPJS, ali bo potrebno počakati prvo naslednjo gospodarsko krizo.

KRAJŠA FINANČNA ANALIZA IN NJEN VPLIV NA LETO 2019

Se je že začelo tisto, na kar so ekonomisti, pa tudi fiskalni svet, opozarjali Vlado RS. Namreč, da so načrtovani izdatki previsoki, da je poraba proračune prevelika, tako zdaj v javnost že prihajajo prve novice o tem, da je državni proračun v prvih dveh mesecih letos izkazal primanjkljaj v višini 176,7 milijona evrov. Na vladi se sicer branijo, da je proračun ta čas v letu običajno nekoliko večji kot v drugih mesecih, med drugim zaradi izplačil večjega dela obresti in subvencij, kar je bilo uradno sporočilo z ministrstva za finance.

Proračun je v prvih dveh mesecih letos zabeležil 1,53 milijarde evrov prihodkov, kar

je 5,9 odstotka več kot v enakem obdobju lani. Odhodki so narasli za 10,1 odstotka na 1,71 milijarde evrov. A ker čas debelih krav ne bo dolgo trajal, Evropi se po napovedih makro ekonomistov namreč v kratkem obetajo številne gospodarske težave, zato prevladuje mnenje, da bi morala država z denarjem ravnati bolj preudarno.

Napovedana je tudi ustavna tožba, ki lahko na svoj način omeji, zadrži ali začasno onemogoči izvajanje državnega proračuna, kar lahko prinese številne probleme izvajalcem in predvsem načrtovanju izvedbe aktivnosti skozi leto.

SPREJETE SO NOVOSTI NA PODROČJU IZVAJANJA REJNIŠKE DEJAVNOSTI

Državni zbor Republike Slovenije je sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvajanju rejniške dejavnosti in Zakon o spremembah in dopolnitvah Družinskega zakonika.

Z Družinskim zakonikom (DZ) se institut rejništva ni vsebinsko spremenil, so pa bile potrebne nekatere postopkovne in terminološke spremembe v veljavni ureditvi Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD).

Spremembe v Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti zadevajo pridobivanje t.i. izrednih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti (prenos odločanja iz ministrstva na sodišče). Med drugim, se izvršljiva sodna odločba o namestitvi otroka v rejništvo in s katero je oseba imenovana za rejnika, se šteje za izdano dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti ter je podlaga za vpis rejnika v evidenco izdanih dovoljenj; izvajanje rejniške dejavnosti za tega otroka predlog novele omejuje le za čas, ko otrok potrebuje namestitve v rejniško družino, kot je določeno v sodni odločbi. Izvajanje rejniške dejavnosti po izdani sodni odločbi v skladu s novelo ZIRD ni ovira za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti po t.i. rednem postopku. Novela ZIRD ureja tudi pristojnost sodišča glede razrešitve rejnika (do sedaj veljavna ureditev tega ne ureja, ampak določa načine prenehanja rejniške pogodbe – razveza ali odpoved) tako, da se urejajo razlogi za razrešitev.

Novela ZIRD sledi potrebi po večji

prilagodljivosti glede možnosti izvajanja rejniške dejavnosti kot poklica, ureja možnost podaljšanja bivanja osebam, ki po zaključku šolanja aktivno iščejo zaposlitev in nimajo druge možnosti bivanja v rejništvu (za 12 mesecev neposredno po zaključku srednješolskega izobraževanja, vendar najdlje do 26. leta starosti), prav tako pa se določa dvig plačila dela kot dela rejnine, ki pripada rejniku (**in sicer za 9 evrov**).

Pri noveli Družinskega zakonika (DZ) pa gre za manjši popravek, ki ureja način določitve prispevka k stroškom oskrbe za otroke v okviru preživljanja otroka, ki je nameščen v rejništvo in v zavod. Novela tako določa prispevek k stroškom oskrbe le v primeru, če otrok te prihodke dejansko prejema. Zakon določa tudi, da poplačilo stroškov oskrbe uredi skrbnik in o tem ne odloča več sodišče.

Podatki ministrstva za delo (MDDSZ), ki zajemajo obdobje od leta 2004, kažejo, da rejništvo v povprečju traja sedem let.

Marca 2019 je bilo pri 638 rejnikih 856 otrok, od tega skoraj 200 starejših od 18 let. 100 rejnikov je dejavnost opravljalo poklicno. Otrok mora najpogosteje v rejništvo, ker njegova matična družina živi v neustreznih razmerah ali pa ker njegovi biološki starši niso sposobni skrbeti zanj. Zgodi se, da starši otroka zapustijo, med razlogi za rejništvo so še smrt otrokovih bioloških staršev, bolezen, alkoholizem, uživanje drog, pa tudi zlorabe in zaporna kazen.

Sredi aprila poleg družinskega zakonika začne veljati tudi spremenjen zakon o izvajanju rejniške dejavnosti. Med spremembami je možnost podaljšanja rejništva za polnoletne osebe, tudi če se ne šolajo.

Osnovna mesečna rejnina znaša 529,09 evra za mladoletnike, za osebe med 18. in 26. letom pa 414,78 evra, razlika nastane zaradi otroškega dodatka. Večji del sredstev (291,27 evra) je namenjen kritju materialnih stroškov za otroka, rejniki za delo prejmejo 123 evrov mesečno. Otroci v rejništvu so sicer upravičeni do še nekaterih drugih olajšav, kot npr. brezplačni vrtec in brezplačna prehrana za šolarje in dijake. Država je sicer lani za rejnine namenila slabih 5,5 milijona evrov, 462 tisoč evrov pa za prispevke za socialno varnost za poklicne rejnike.

REZULTATI ANKET V LETU 2019

Vprašanje v februarju: **Ali je postala reforma CSD blamaža, ali ne? Ocene so izkazale praktično soglasno mnenje ob izjemno velikem številu glasovalcev. Reforma CSD je blamaža!**

Še bolj sočni so bili komentarji, z navedbami popolne neoperativnosti pristojnega ministrstva. Predvsem za slednje smo verjeli, da se je izboljšalo, komentarji izkazujejo nasprotno. Vsem glasovalcem hvala. **Vsem zaposlenim na CSD pa želimo hitro umiritev razmer, hitro stabilizacijo in veliko uspeha.**

V **marcu** smo postavili vprašanje, ki je posledica aktualnih in za socialno varstvo nesprejemljivih praks v dveh javnih zavodih, novice o kršenju pravic pa so znane tudi za nevladne organizacije. Na postavljeno vprašanje: **Ali menite, da so tudi vam kdaj kršene delavske pravice, smo prejeli odgovore iz katerih sklepamo, da kršenje delavskih pravic sicer obstaja, vendar v redkih zavodih in še v teh se pogosto sklicujejo na sistemsko neurejeno zakonodajo (premajhna minimalna plača ipd.). Z zadovoljstvom in na osnovi vprašalnika torej lahko potrdimo, da z redkimi izjemami – ki pa končajo v medijih in z delovno inšpekcijo, večjih kršitev delavskih pravic - ni.**

V aprilu postavljamo naslednje vprašanje:

Ali je mogoče pričakovati izboljšanje stanja na področju rejništva, če se nagrada za rejnika s spremembo zakona o rejništvu in usklajevanjem poveča za 9 EUR?

Naslednje novice bodo izšle 4. maja 2019